

... en allen werden vervuld van de heilige Geest (Handelingen 2:4)

Het zijn soms de eenvoudigste woorden die ons bij het lezen van de Schrift op het verkeerde been zetten. Weinig gelovigen zullen zonder blikken of blozen durven te stellen, dat ze begrijpen wie of wat de heilige Geest is en wat deze doet. Maar de uitspraak, dat de Geest mensen wil vervullen, durven de meesten nog wel voor hun rekening te nemen. Hoe men zich die toestand voor moet stellen, daarover wordt men dan al voorzichtiger. Toch gaan de ideeën veelal in de richting van spontaan enthousiasme, grote vreugde, of in ieder geval een vast geloofsvertrouwen. Vaak begint er dan ook enige bekommerdheid mee te klinken. Want twijfel, verdriet of gelatenheid worden dan al snel gezien als tekenen dat de Geest van iemand nog geen, of in ieder geval onvoldoende bezit genomen heeft.

Nu geeft de beschrijving van de komst van de Geest in Handelingen 2 eigenlijk weinig aanleiding direct te denken aan een kracht die we aan de zielekant van ons bestaan te zoeken hebben. Vlammen van vuur en het gebulder van een storm zijn zintuiglijk waarneembare fenomenen. Het oud-testamentische woord voor 'geest' is tevens het woord voor 'wind' en in het Grieks is de situatie niet wezenlijk anders. Dat wil niet zeggen dat we *ruach* of *pneuma* altijd met dezelfde term zouden moeten vertalen, of dat het altijd voor hetzelfde begrip zou worden gebruikt in de Bijbel. Ook het Hebreeuws kent het volstrekt normale verschijnsel van woorden met meerdere betekenissen. Maar polysemie veronderstelt wel een gemeenschappelijk element, en bij 'geest' en 'wind' is dat volgens mij, dat het om een kracht van buiten gaat. Noordmans zei al: we moeten niet Christus buiten ons denken en de Geest binnen ons, maar andersom.

De neiging die Geest toch binnenin ons te zoeken heeft waarschijnlijk niet alleen te maken met het Germaanse begrip 'geest', maar ook met het feit dat de Bijbel veelvuldig spreekt over het 'vervuld' of 'vol' zijn van de Geest. Iets waarvan men 'vol' is, zit immers naar ons begrip aan de binnenkant. De *Bijbel in Gewone Taal* geeft de titelwoorden van deze meditatie weer als 'Zo kwam de heilige Geest in alle gelovigen' (mijn cursivering).

Wie echter de moeite neemt de bijbelse verhalen eens door te zoeken op begrippen als 'vol' en 'gevuld', ontdekt dat het ook anders kan zijn. Uiteraard zitten bij de volle zakken die Jozef zijn broers meegeeft en de volle kruiken die Elia gebruikt in zijn wedstrijd met de Baälpriesters het graan en het water

aan de binnenkant. Maar wat te denken van de vele plaatsen waar gesproken wordt over de aarde die ergens ‘vol’ van is, en de aarde ‘en haar volheid’? Als de aarde vol geweld en onrecht is in Genesis 6, moeten we dat dan zoeken in door Jules Verne beschreven streken? Nee, geweld en onrecht bevinden zich uiteraard op het oppervlak, bovenop de aarde. De ‘volheid’ van de aarde is alles wat *op* (niet: *in*) de aarde groeit en bloeit.

Zo wordt in Jozua 3 beschreven, dat de oevers van een rivier ‘vol water’ zijn. Dat betekent juist niet dat het water zich *binnen* de oevers bevindt, maar dat het *eroverheen* stroomt: de oevers zijn met water *bedekt*. Een dergelijke interpretatie lijkt me ook logischer in het verhaal van de vierde plaag waardoor Egypte wordt getroffen. Als kind heb ik de verhalen nog in geuren en kleuren gehoord, hoe de huizen van de Egyptenaren *vol* zaten met steekvliegen, zoals God ook in Exodus 8:17 voorspelt. Maar zaten die vliegen allemaal aan de binnenkant, zodat er niets of niemand meer in kon? Of waren veld en huizen volledig met vliegen *bedekt*? Het laatste lijkt me aannemelijker. Nog duidelijker lijkt me deze betekenis van ‘vol zijn’ in uitspraken als Jesaja 1:15 en Jeremia 34:6, waar gesproken wordt over handen en zwaarden die ‘vol bloed’ zijn. Een ‘hand vol bloed’ is natuurlijk heel iets anders dan een ‘handvol water’. Het gaat erom, dat handen (en zwaarden) ook hier weer helemaal met bloed *bedekt* zijn.

In Deuteronomium 34 lezen we al, dat Jozua ‘vol’ of ‘vervuld’ is van een geest van wijsheid. Ook dat hoeft niets over zijn binnenkant te zeggen. Veel aannemelijker lijkt mij, dat hij in de macht is van een invloed van buitenaf, die zorgt dat hij wijze dingen doet en zegt. Waar hij ook kijkt, merkt hij die invloed. Hij is ermee *bekleed*.

Deze plaatsen lijken mij te passen bij de manier waarop in Handelingen 2 over de heilige Geest wordt geschreven. Ook die komt van buitenaf, *over* de leerlingen, en ze zijn volkomen in zijn macht. Dit, legt Petrus vervolgens uit, is de toekomst van alle mensen.

Wie gelooft in de heilige Geest, hoeft dus niet meer op die Geest te wachten, tot Hij zich van in de vorm van een innerlijke verandering aandient. De Geest is een macht die mensen beïnvloedt, die als de wind iemand een bepaalde kant op stuurt. Een noordenwind brengt ons, als we ons erdoor laten leiden, in België, Frankrijk en vervolgens in mediterrane streken. De heilige Geest wil ons op plaatsen brengen, waar we volgens Gods bedoeling moeten zijn, en dingen laten doen, die ons in het voetspoor van Jezus leiden. En als wij de ervaring hebben, dat we niet anders kunnen doen dan Hem volgen en getuigen van zijn koningschap – dan zijn ook wij ‘vol van de Geest’.

Daarbij blijft het innerlijk uiteraard niet onberoerd. Situaties en gebeurtenissen roepen emoties en gevoelens op. Een zonsopgang kan ons stil maken, en een orkaan laten schreeuwen van angst. Wie meemaakt, dat hij of zij op zeker moment niet anders kan dan doen wat Jezus vraagt – niet omdat men

dat per se wil, maar omdat de situatie waarin men verzeild is geraakt geen andere keuze openlaat – gaat zingen, dansen of misschien wel onbegrijpelijke klanken uitstoten. Zoals de kerkvader Cyrillus van Jeruzalem tegen zijn dopelingen zei (Cat. 17,14):

De Geest is neergedaald, om de apostelen onder te dompelen en te overdekken met een kracht. [...] Zoals degene die onder water gaat en gedoopt wordt aan alle kanten door het water wordt omgeven, zo werden ook zij volkomen in de Geest ondergedompeld. Maar het water omspoelt de buitenkant, terwijl de Geest ook de ziel aan de binnenkant volkomen onderdompelt. [...] Als het vuur het massieve ijzer helemaal doortrekt en alles daarbinnen tot vuur maakt, en het koude wordt heet, en het donkere wordt stralend – ja, als het vuur, dat fysiek is, het fysieke ijzer binnengaat en zonder tegenstand verandert [...] hoe kun je het dan vreemd vinden, als de heilige Geest het allerdiepste van je ziel binnenkomt?